

OBSAH

Úvod: Od stredoveku k novoveku – 16. a 17. storočie v dejinách	10
I. blok: Kríza starého veku	14
1. Spoločenská a cirkevná satira Erazma Rotterdamského	16
2. Niccolò Machiavelli o občianskom vladárstve	19
3. Tomáš Morus o spoločenských vzťahoch na ostrove Utópia	22
4. Jakub VI. Stuart o práve slobodných kráľovstiev	25
II. blok: Veľké námorské objavy a tragédia kolonizácie „Nového sveta“	31
5. Z lodného denníka Krištofa Kolumba z prvej výpravy	33
6. Výňatok zo zmluvy medzi Španielskom a Portugalskom uzatvorenej v Tordesillas	36
7. Hernán Cortés o dobývaní hlavného mesta ríše Aztékov a smrti ich náčelníka	41
8. Francisco de Xerez o poprave náčelníka Inkov a preprave tovaru do Španielska . .	44
9. Las Casas a jeho Krátka správa o pustošení západoindických zemí	47
III. blok: Martin Luther a boj o pravú cirkev	52
10. Výhrady Martina Luthera voči odpustkom	54
11. Martin Luther o potrebe dobrých skutkov a slobode kresťana	57
12. Dišputa v Lipsku. Správa teológa Johanna Ecka o jej výsledku	60
13. Výňatok z Wormského ediktu. O ríšskej kliatbe	64
IV. blok: Postup protestantskej revolty v Nemecku	69
14. Dvanásť artiklov hornošvábskeho sedliactva	71
15. Augsburské vierovyznanie. Článok o neplatnosti rehoľných sľubov	75
16. Výňatok z augsburského mieru z roku 1555	79
V. blok: Z myšlienok reformátora Jána Kalvína a náboženský mier vo Fran- cúzsku	84
17. Z listu Jána Kalvína francúzskemu kráľovi Františkovi I.	86
18. Ján Kalvín o Božom vyvolení človeka k spáse	90
19. Projekt cirkevnej vlády predložený mestskej rade v Ženeve	92
20. Správa o masakre „Bartolomejskej noci“	95
21. Výňatok z Nantského ediktu	98
VI. blok: Reformy Henricha VIII. v Anglicku a ich dôsledky	103
22. Zákon upravujúci následníctvo anglickej koruny z roku 1534	105
23. Supremačný akt Henricha VIII.	108
24. Správa o poprave biskupa Fishera a kancelára Morusa	110
25. Správa o zničení kláštorov v Anglicku z roku 1539	112
VII. blok: Nizozemský odboj proti španielskej nadvláde a jeho politický odkaz .	115
26. Proklamácia španielskeho kráľa Filipa II. o nepriateľstve Viliama Oranžského . . .	117
27. Prehlásenie nezávislosti Spojených nizozemských provincií z roku 1581	120
28. Obrana Viliama I. Oranžského pred nizozemskými stavmi	125

VIII. blok: Začiatok katolíckej reformy a rekatolizácie v 16. storočí	128
29. Schválenie Spoločnosti Ježišovej pápežom Pavlom III.	130
30. Z úvodu k duchovným cvičeniam Ignáca z Loyoly	134
31. Potvrdenie záverov Tridentského koncilu pápežom Piom IV.	138
32. Vyznanie viery Tridentského koncilu	141
IX. blok: Formovanie heliocentrickej predstavy sveta	144
33. Mikuláš Kopernik píše o tom, že svet je guľatý	146
34. Giordano Bruno o zemskej príťažlivosti a pohyboch Zeme	150
35. Ján Kepler o definícii novej astronómie	153
36. Galileo Galilei hľadá dôkazy o Kopernikovej pravde	157
X. blok: Kríza európskej politiky v 1. polovici 17. storočia	162
37. Z Majestátu Rudolfa II. o náboženskej slobode z roku 1609	164
38. Správa o pražskej staromestskej exekúcii roku 1621	168
39. Rozlúčkový prejav kráľa Gustáva II. Adolfa pred zástupcami švédskych stavov . . .	170
40. Dobytie a plienenie Magdeburgu v roku 1631	173
41. Vestfálsky mier z roku 1648 o dohode v Ríši, Falcku a Bavorsku	175
XI. blok: Na križovatke dejín – revolučné a puritánske Anglicko v 17. storočí ..	181
42. Výňatok z „Veľkého protestu“ predloženého Karolovi I.	184
43. Poprava anglického kráľa Karola I. očami svedka	187
44. John Bunyan a svet anglického puritána	190
45. Listina práv z roku 1689 ako završenie Slávnej revolúcie	193
XII. blok: Absolutistická forma vlády, jej teória a propagátori	199
46. John Barclay o príčinách nepokojov v štáte a o potrestaní vinníkov	201
47. Kardinál Richelieu a politika vyvažovania síl vo Francúzsku roku 1624	205
48. Z listu ruského cára Alexeja I. o nutnosti zásahu proti vzbúrencom v Anglicku . . .	209
49. Jacques-Bénigne Bossuet o vyššom poslaní kráľovského majestátu	214
XIII. blok: Vláda Ľudovíta XIV. a Francúzsko očami súčasníkov	218
50. Zo Saint-Simonovho kráľovského portrétu Ľudovíta XIV.	220
51. Správa anglického diplomata Templeho o stave Francúzska v roku 1671	222
52. Správa Saint-Simona o zrušení Nantského ediktu	226
53. Ako prišlo k vojne o španielske dedičstvo. Z pamätí markíza de Torcy	229
XIV. blok: Rusko očami cudzincov, správy o Ivanovi IV. a Petrovi I.	233
54. Myšlienky anglického cestovateľa o Rusku a jeho cárovi Ivanovi IV.	235
55. Myšlienky škótskeho biskupa Burneta o cárovi Petrovi I. Veľkom	238
56. Z denníka cisárskeho diplomata Korba o potlačení povstania moskovských strelec- kých plukov	241
57. Z pamätí škótskeho generála Gordona na Rusko a Petra I. Veľkého	244
58. Ako Peter I. Veľký zaviedol v Rusku ošatenie západného štýlu	247

